

INGLIZ TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'RGANISHNING SAMARALI STRATEGIYALARI

Baxtiyorova Sabina Akmal qizi

Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi

Ilmiy rahbar: Nilufar Zubaydova

Anotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganish jarayonini samarali va muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun eng yaxshi strategiyalar haqida so'z yuritiladi. Xalqaro miqyosda keng qo'llaniladigan ingliz tilini o'zlashtirish turli usullar va o'quv jarayonlarining individual ehtiyojlariga bog'liq. Maqolada ma'lum maqsadlar qo'yish, so'z boyligini oshirish, muloqot va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish, yozish amaliyotlari, grammatikani mustahkamlash, til muhitiga sho'ng'ish, va kuchli motivatsiyaga ega bo'lishning ahamiyati tushuntiriladi.

Kalit so'zlar: Ikkinchi til sifatida o'rganish, maqsadlar qo'yish, so'z boyligi, muloqot, grammatika, tinglash va tushinish, sho'ng'ish, yozish amaliyoti, motivatsiya, resurslar.

Til o'rganishdagi bu strategiyalar, xususan, boshlang'ich va o'rta bosqichdagi o'rganuvchilar uchun amaliy qo'llanma sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, maqolada til o'rganishga qaratilgan eng yaxshi resurslar va vositalar ham ko'rsatilib, ularni to'g'ri tanlash tavsiya etiladi. Bugungi globallashtirilgan dunyoda ingliz tilini bilish katta ahamiyatga ega. Bu til nafaqat xalqaro aloqalar uchun, balki ta'lim, biznes va texnologiya sohalarida ham yetakchi tilga aylangan. Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganish ko'pchilik uchun qiyin bo'lib tuyulishi mumkin, lekin to'g'ri strategiyalar va samarali uslublar yordamida bu jarayon osonlashadi. Quyida ingliz tilini samarali o'rganishga yordam beradigan strategiyalar keltirilgan.

Ma'lum maqsadlar qo'yish. Ingliz tilini o'rganishni boshlashdan oldin, aniq va o'lchab bo'ladigan maqsadlar qo'yish muhimdir. Maqsadlar, masalan, kuniga 20 ta yangi so'z yodlash, hafta oxirigacha bir maqolani to'liq tushunish yoki bir oy ichida bir mavzuni o'zlashtirish kabi bo'lishi mumkin. Aniq maqsadlar motivatsiyani oshiradi va taraqqiyot jarayonini kuzatishga yordam beradi. So'z boyligini oshirish va uni takrorlash. Tilni tushunish va ravon gapirish uchun so'z boyligi muhim rol o'ynaydi. Kunlik, haftalik va oylik rejalarda yangi so'zlar yodlash va ularni turli kontekstlarda ishlatish kerak. Masalan, so'zlarni fleshkartalar yoki mobil ilovalar yordamida yodlab, ularni takrorlash imkonini yaratish mumkin. Anki, Quizlet kabi ilovalar bu jarayonni qulay va samarali qiladi. Muloqotga katta b'tibor berish. Ingliz tilini o'rganishda faqat

grammatik qoidalarga e'tibor berish yetarli emas. To'g'ri va samarali o'rganish uchun tilni haqiqiy muloqotlarda qo'llash zarur. Buning uchun ingliz tilida gaplashadigan do'stlar topish yoki internet orqali muloqot guruhlariga qo'shilish tavsiya etiladi. Masalan, Italki, HelloTalk, Tandem kabi platformalarda ingliz tilida gaplashadiganlar bilan bog'lanib, o'z bilimlaringizni oshirish mumkin. Tinglash va tushunishni mashq qilish. Ingliz tilini tushunish va so'zlashuv tezligini oshirish uchun tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish kerak. Inglizcha podkastlar, audiokitoblar yoki ma'ruzalar tinglash, ayniqsa tushunarli tezlikda eshitishga odat qilish muhim. Masalan, TED Talks, BBC Podcasts yoki Spotifydagi inglizcha audiokitoblar bu borada yaxshi resurslardir. Grammatikani amaliyot orqali o'rganish. Grammatikani mukammal o'zlashtirish oson bo'lmasa-da, uni mashq qilish orqali yaxshiroq o'rganish mumkin. Grammatika qoidalarini o'rganish, yozuvlarni to'g'rilash, gap tuzish mashqlarini bajarish kabi usullar samarali bo'ladi. Shu bilan birga, yozish amaliyotlari ham grammatikani yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi. O'zingizni ingliz tili muhitiga sho'ng'ish. Agar ingliz tilini samarali o'rganishni istasangiz, o'zingizni ingliz tiliga ko'proq moslashtiring. Film va seriallarni ingliz tilida ko'rish, kitob va maqolalarni ingliz tilida o'qish, hatto ingliz tilida yozilgan dasturlar va ilovalarni ishlatish orqali til muhitiga chuqurroq sho'ngishingiz mumkin. Bu usul bilan nafaqat yangi so'zlarni o'rganasiz, balki ularni real hayotiy vaziyatlarda qanday ishlatilishini ham ko'rasiz.

Kunlik yozish amaliyoti. Ingliz tilida kundalik yozish ko'nikmasi foydali usuldir. Kundalik hayotingizdan qisqa yozuvlar yozish, his-tuyg'ularingizni ifodalash, kun davomida eslagan yangi so'zlarni qo'llash orqali yozma savodingizni oshirasiz. Kundalik yozish amaliyoti nafaqat yozma ravonlikni oshiradi, balki so'z boyligini ham mustahkamlaydi. O'quv resurslarini to'g'ri tanlash. Ingliz tilini o'rganishda resurslarning turi va sifati juda muhimdir. Turli o'quv resurslari mavjud bo'lib, sizga ma'qulini tanlashda ehtiyot bo'lish lozim. Masalan, Duolingo va Memrise kabi ilovalar boshlang'ich bosqichdagi so'zlarni o'rgatish uchun foydali, lekin rivojlangan foydalanuvchilar uchun qiyinchilik darajasi yuqori bo'lgan materiallar, masalan, kitob va ilmiy maqolalar ko'proq foyda beradi. Kuchli motivatsiyani o'ylab topish. Ingliz tilini samarali o'rganish uchun o'z oldingizga aniq va maqsadli sabab qo'ying. Masalan, ingliz tilini yaxshi o'zlashtirish orqali yangi ish imkoniyatlarini ochish yoki xorijiy davlatlarda ta'lim olish niyatida bo'lishingiz mumkin. Qattiq intilish va maqsad, o'rganish jarayonida qiyinchiliklarga bardosh berishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganish bir qator strategiyalarni o'z ichiga oladi va qat'iylik, izchillik va o'z-o'zini o'qitishning katta ahamiyatga ega ekanligini anglash muhimdir. To'g'ri usullar va samarali resurslardan foydalangan holda, tilni muvaffaqiyatli o'rganish imkoniyati oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Brown, H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. 6th Edition, Pearson Education, 2014.
2. Krashen, Stephen. The Natural Approach: Language Acquisition in the Classroom. Pergamon Press, 1983.
3. Harmer, Jeremy. How to Teach English. Longman, 2007.
4. Lightbown, Patsy M., and Nina Spada. How Languages are Learned. Oxford University Press, 2013.
5. Nation, I. S. P., and Jonathan Newton. Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge, 2009.
6. Richards, Jack C., and Theodore S. Rodgers. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2001.
7. Thornbury, Scott. How to Teach Vocabulary. Pearson Education Limited, 2002.